

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

Vanligaste frågor och åtgärdsplaner

VIP-nätverket
Tammerfors 3.12.2019

Hur ska man agera när vårdnadshavare inte godkänner stödet som skolan ordnat, t.ex. studier enligt verksamhetsområde och specialundervisning?

- Vårdnadshavare kräver att barnet studerar enligt den allmänna läroplanen eller enligt individualiserade lärokurser trots att barnet är på en 3-årings nivå och har förlängd läroplikt.
- Enligt min uppfattning har skolor kompetensen att besluta hur undervisningen ordnas.
- **Lag om grundläggande utbildning 17 §: Utbildningsanordnaren fattar beslut om att ordna särskilt stöd**
- **Lag om grundläggande utbildning 18 §: Särskilda undervisningsarrangemang utifrån hälsotillstånd**
- **Grunderna för läroplanen 7.4.6 Undervisning enligt verksamhetsområde: Att ordna undervisningen enligt verksamhetsområde i stället för uppdelat per läroämne fattas som beslut om särskilt stöd (Se lagen om grundläggande utbildning 17 § 1 och 2)**
- **Lag om grundläggande utbildning 42 §: Omprövning av beslut får begäras hos regionförvaltningsverket, och beslutet kan överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen**
- **Lag om grundläggande utbildning 17 a §: För verkställigheten av ett beslut om särskilt stöd ska en individuell plan tas fram för anordnande av undervisning**

7.4.6 Undervisning enligt verksamhetsområde (Grunderna för läroplanen)

- För elever med *mycket grava funktionshinder* kan undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde i stället för läroämnesvis.
- Också för en elev *med annat funktionshinder eller allvarlig sjukdom* kan det på grund av elevens *hälsotillstånd vara befogat* att ordna undervisningen enligt verksamhetsområde.
- Bestäms i beslutet om särskilt stöd.
- Endast när det är uppenbart att eleven inte kan studera enligt en individualiserad lärokurs.
- Verksamhetsområdena är motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, kognitiva färdigheter och färdigheter för dagliga rutiner.
- Statsrådets förordning (422/2012) 8 § 2 mom.
- Lag om grundläggande utbildning 18 § 1 mom.
- Lag om grundläggande utbildning 17 § 1 ja 2 mom. (642/2010)

Beslut om särskilt stöd

- Utbildningsanordnaren ska fatta *ett skriftligt beslut* om särskilt stöd
- Innan ett beslut fattas ska man *höra eleven och elevens vårdnadshavare* eller lagliga företrädare så som föreskrivs i 34 § i förvaltningslagen samt göra en *pedagogisk utredning*
- Man granskar åtminstone efter årskurs två samt innan övergången till årskurs sju
- För beslutet anges elevens
- normala undervisningsgrupp
- möjliga tolknings- och biträdestjänster samt
- andra tjänster som avses i 31 § samt
- vid behov undantagsarrangemang i elevens undervisning som avses i 1 mom.

Hur placeras de som inte hör till elevhälsopersonalen (psykiatriskt specialiserade sjukvårdare, samhällspedagoger osv.) in i skolans verksamhet? Vem agerar som chef?

- **Lag om grundläggande utbildning 37 § Personal**
  - Varje skola där det ordnas utbildning enligt denna lag skall ha **en rektor som svarar för verksamheten.**
  - En utbildningsanordnare skall med beaktande av den form i vilken utbildningen ordnas ha ett tillräckligt antal lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande.
  - Utbildningsanordnaren kan dessutom ha timlärare, skolgångsbiträden och **annan personal.**
- ➔ **i lagen har man inte tagit ställning till vem som agerar som chef**
- ➔ **detta bestäms på lokal nivå där man beaktar lagstiftningen för olika yrkesgrupper**

Hur antecknar man samarbete/"journalhandlingar"?

Elevhälsans journaler (Lag om elev- och studerandevård 20 §)

1) *Anställda inom skol- och studerandehälsovården och andra yrkesutbildade **personer inom hälso- och sjukvården som arbetar med elevhälsan ska anteckna individuella möten med den studerande i en patientjournal och i andra journalhandlingar***

- *Föreskrivs i 12 § i lagen om patientens ställning och rättigheter och annan lagstiftning i enlighet med detta*
- *Detta gäller även andra yrkespersoner inom sjukvården som arbetar i skolan*

2) *Kuratorer ska anteckna klientuppgifter som fås i samband med individuella möten i en klientjournal för elevhälsans kurator*

- *Föreskrivs i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, som följs av även andra anställda inom socialvården som arbetar i skolan*

3) **Den sektorsövergripande expertgruppen**

- *Ansvarspersonen ska i en elevhälsojournal anteckna sådana uppgifter om den studerande som är nödvändiga med tanke på målen för gruppens verksamhet*
- *Även andra medlemmar i expertgruppen får trots tystnadsplikten göra anteckningar av detta slag*

Vilket ansvar och vilka uppgifter hör till elevhälsans styrgrupp för elevhälsans helhetskoordinering?

- Lag om elev- och studerandevård 2 §. Lagens syfte: *5) stärka genomförandet och ledningen av elevhälsoverksamheten som en funktionell helhet och som sektorsövergripande samarbete*
- Lag om elev- och studerandevård 3 §. En samlad elevhälsa 5) Lag om elev- och studerandevård 2 kap. Anordnande av elevhälsa
  - 9 §. Ansvar för anordnandet: utbildningsanordnaren
  - 11 §. Skyldighet att informera och handleda: utbildningsanordnaren
  - 12 §. Elevhälsan i välfärdsplanen för barn och unga: kommunen
  - 13 §. Elevhälsoplan: utbildningsanordnaren
  - 14 §. Elevhälsogrupper: styrgruppens uppgifter
- Grunderna för läroplanen 8. Elevvården: noggrannare bestämmelser om genomförande
- Den sektorsövergripande elevhälsan och dess ledning (THL Opas 36/2015)

Lagen om elev- och studerandevård 14 §

- En sektorsövergripande *styrgrupp för elevhälsan* ansvarar för *den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen* av utbildningsanordnarens elevhälsa.
- Styrgruppen *kan också vara gemensam* för två eller flera utbildningsanordnare. Styrgruppens uppgifter kan skötas också av *någon annan grupp som lämpar sig för uppdraget*

Elevhälsoplan vid planering av kommunens verksamhet och ekonomi (Den sektorsövergripande elevhälsan och dess ledning, THL Opas 36)

- Riktande av resurser är en fråga om värde
- Att investera i barn och unga → lönar sig för individer och samhället både på kort och lång sikt
- Frågor att ställa för att hitta ett lokalt verksamhetsätt:
  - Hur ordnar man service för barn, unga och familjer i kommunen?
  - Hur säkrar man service och de resurser som behövs för barn, unga och familjer? (personal, utrymmen osv.)
  - Hur försäkrar man sig om att servicestrategin för barn, unga och familjer integreras i kommunens strategi?

Kommunens elevvårdsplaner (Grunderna för läroplanen 2014)

- Helheten för planerna av elevvården bildas från tre planer, vilka tillsammans ger riktlinjer för elevvårdens planering och genomförande
- Planerna är:
  - en välfärdsplan för barn och unga, där uppgifter om elevvården antecknas
  - en beskrivning av elevvården i den lokala läroplanen
  - en skolspecifik elevvårdsplan
- Avsnittet om elevvård i den lokala läroplanen och skolspecifika elevvårdsplaner ska utarbetas utgående från välfärdsplanen för barn och unga och övriga riktlinjer som gäller barns och ungas välbefinnande och trygghet i kommunen

Utarbetning av elevvårdsjournaler (Grunderna för läroplanen 2014)

- I samråd med de myndigheter som sköter uppgifter inom den kommunala social- och hälsovården.
- Elevernas deltagande i beredandet av läroplanen, planerna som anknyter till läroplanen och skolans ordningsstadga.
  - Skolans elevkår ska höras innan planerna och reglerna fastställs.
- I samarbete med vårdnadshavarna och vid behov också med andra myndigheter och samarbetspartner.
- Lagen om grundläggande utbildning 14 § 2, 15 §, 47 a § 1 och 3 mom.
- Lagen om elev- och studerandevård 12 § och 13 §
- Barnskyddslagen 12 § 1 mom.

Läroplanens beskrivning av elevvården (Grunderna för läroplanen 2014)

- Beskriver ***målen och verksamhetssätten*** för det lokala ordnandet av elevvården inom den grundläggande utbildningen
- ***Sambandet med välfärdsplanen för barn och unga*** ska beskrivas i läroplanen, ***liksom de riktlinjer som styr arbetet med de skolspecifika elevvårdsplanerna.***
- Det är ändamålsenligt att riktlinjerna innehåller en ***grundstruktur och en del av de ärenden som ska ingå i planerna. På det viset kan man säkerställa att planerna är tillräckligt enhetliga*** i alla skolor.
- De gemensamma delarna ***preciseras och kompletteras skolvis***

Den skolspecifika elevvårdplanen

1. Det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster

- för att garantera att tjänsterna fördelas jämnt och att verksamheten inriktas på ett ändamålsenligt sätt

2. Gemensam elevvård och tillvägagångssätt

- för att främja hälsa, trygghet och välbefinnande i skolgemenskapen och skolmiljön

3. Ordnandet av individuell elevvård

- för att följa upp och främja barnets och den ungas utveckling, välbefinnande och lärande samt hur man förverkligar individuella stödåtgärder

4. Ordnandet av samarbete mellan elevvården, eleverna och deras vårdnadshavare

- sättet hur elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet främjas och hur samarbetet organiseras

5. Genomförande och uppföljningen av elevvårdplanen

- vem som ansvarar för uppföljningen i skolan, vad som följs upp, med vilka metoder informationen samlas in och hur ofta uppföljningen sker.
- en del av utbildningsanordnarens egenkontroll

Den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen styr utarbetningen av individuella studerandevårdsjournaler

- Hur ser man till att personalen som deltar i studerandevården kan lagstiftningen gällande personuppgifter och sekretess?
- Hur säkerställer man att
  - Elevhälsojournalen och andra dokument gällande elevvård görs som föreskrivs i lagen?
  - Har endast namngivna medlemmar i expertgruppen tillträde till elevhälsojournalen?
  - Används det som är antecknat i elevhälsojournalen och de uppgifter som ges expertgruppen endast som stöd för studeranden och hans närstående, om inte lagen föreskriver annat?
- Hur informerar man studerandena och vårdnadshavarna om praxis kring det som antecknas och de register som bildas samt deras rättigheter?

Vad innebär studerandevårdens egenkontroll i praktiken?

- **Utbildningsanordnaren beslutar att egenkontroll genomförs i praktiken som det är definierat i grunderna för läroplanen.**
- Grunderna för läroplanen *8.5 Frågor som avgörs på lokal nivå och uppgörandet av en skolspecifik elevvårdsplan*
- 5) Genomförandet och uppföljningen av elevvårdsplanen
- Utbildningsanordnaren följer upp att skolans elevvårdsplan genomförs
- I elevvårdsplanen beskrivs åtgärderna för att verkställa och följa upp planen. Dessa är:
  - 1) vem som ansvarar för uppföljningen i skolan
  - 2) vad som följs upp, med vilka metoder informationen samlas in
  - 3) tidtabellen för uppföljningen
  - 4) hur informationen behandlas och utnyttjas för att utveckla elevvården i skolan
  - 5) hur elever, vårdnadshavare och samarbetspartner informeras om de mest centrala resultaten
- Genomförandet och uppföljningen av elevvårdsplanen är en del av egenkontroll av elevvården.
- I samarbete med de myndigheter som ansvarar för elevvårdstjänsterna inom social- och hälsoväsendet

Vilka uppgifter är nödvändiga för undervisningen? (Rätt att avvika från sekretessen Lagen om grundläggande utbildning 40 §)

- Nödvändig $\neq$ behövlig
- Nödvändig $\neq$ ”det här är bra för dig också att veta”
- Att ange uppgifter bör gälla någon konkret åtgärd, som gäller planering eller genomförande av undervisning för en enskild elev. (Se Avgörande från riksdagens justitieombudsman)
- RP: beslutas från fall till fall

Uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen (Riksdagens justitieombudsman 1999)

- En lärare i en specialskola hade avslöjat sekretessbelagd information åt skolans personal och kommunens skolmyndigheter om den klagandes dotter. Informationen i fråga gällde barnskyddslagen 40 §, att ett barn är i behov av barnskydd, vilket läraren enligt denna lag informerade socialnämnden utan dröjsmål.
- Den biträdande ombudsmannen konstaterade att en kommunal tjänsteman har tystnadsplikt om information om en elev eller hans familjemedlemmars personliga förhållanden som tjänstemannen erhållit i skötandet av sina uppgifter som anknyter till undervisningsväsendet. Ett undantag till detta är uppgifter gällande ordnande av elevens ändamålsenliga skolgång. *Enligt lagberedningsdokument gällde möjligheten för överlåtande av uppgifter endast åtgärdsförslag för ordnande av undervisning samt sådana uppgifter som är nödvändiga för att genomföra dessa förslag.*
- Läraren hade uppgett som anledning att uppgifterna var av betydelse för ordnandet av undervisningen och att hen därför hade rätt att berätta om dem för skolans direktör och skoldirektören. *Läraren var däremot inte närmare insatt hurdana åtgärder gällande ordnandet av skolgång som det var frågan om.*
- Enligt den biträdande ombudsmannen hade det inte varit klart i ärendet, att läraren och eller skolans myndigheter i denna situation hade övervägt ordnandet av undervisningen för den klagandes dotter. Den biträdande ombudsmannen såg att läraren hade agerat i motsats till sekretessbestämmelsen. Hen konstaterade ändå att sekretessbestämmelsen är öppen för tolkning. Vid kritik över förfarandet beaktade hen i sin utvärdering också att sekretessbestämmelserna i lagen om kommunernas undervisningsförvaltning gäller även skolans direktör och skoldirektören. Den biträdande ombudsmannen uppmärksammade läraren om tolkningen av sekretessbestämmelsen.

TACK!

Kontaktuppgifter:
esko.lukkarinen@avi.fi